

Iskajta voljo! ...
Iskajta voljo! ...

PROSVETA

Uredništvo in administracija
2007 S. Lawrence Ave.
Office of Publications
2007 S. Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4964

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXV. Cena lista \$4.00 Chicago, Ill., petek, 19. avgusta (August 19), 1932. Subscription \$4.00 Yearly STEV.—NUMBER 196

Mobilizacija vojaštva proti rudarskim stavkarjem

Illinoiske čete pripravljene na odhod v stavkovno okrožje. Rudarski stavkarji so se odločili za mirno invazijo Taylorville. Lewis obsoja protestni pohod in poziva stavkarje na delo.

Rockford, Ill., 18. avg. — Šest vojaških letal je danes jutraj odletelo proti premočnemu distriktu v južnem delu države, kjer obstaja nevarnost pred rudarskimi nemiri. Letala so oborožena s strojnimi in bombami.

Rockford, Ill., 18. avg. — Čete v taborišču Grant so pripravljene na pohod v rudarsko stavkovno okrožje. Poveljnik 130. pehotnega polka je bil obveščen iz Springfielda, da se je situacija postopoma izboljševala, potrebne korake za odhod v stavkovno okrožje.

Ukaz, da mora biti moštvo pehotnega polka pripravljeno na pohod v južni Illinois, je bil izdan. Kakor hitro bo prišla vest, da so se rudarski stavkarji napotili proti Taylorville, bo vojaštvo poslano tja.

Konjenica bo pridržana v rezervi po odhodu 130. pehotnega polka. Pozvana bo takoj v akcijo, ako bo potrebno.

Priprave za transportacijo vojaštva po železnici so v teku. Osem vojaških letal je tudi pripravljenih na polet v stavkovno okrožje.

Springfield, Ill., 18. avg. — Voditelji 4.000 rudarskih stavkarjev so se pripravili na mirno invazijo Taylorville, da pregovori tamonjše rudarje, ki so se vanjli na delo, da se pridružijo stavki. Pohod se prične danes opoldne.

Dasi stavkarji zatrjujejo, da je njihovo gibanje mirnega značaja, obstaja dvom, da bi se pohod na Taylorville mirno završil. Prebivalci v tej naselbini nasprotujejo invaziji in pravijo, da ne sme nihče motiti rudarjev, ki hočejo delati. Šerif Wlenke je deputiziral nad tisoč državljanih, ki so zastražili vse ceste, katere vodijo v Taylorville.

Stavkarji zahtevajo odpoklic pogodbe, ki so jo podpisali uradniki dvajsetega distrikt in zastopniki operatorjev in določa redukcijo dnevnih mezd na pet dolarjev, ter obnovitev pogajanj, ki naj bi rezultirala v prejšnji mezdni \$6.10.

John L. Lewis, predsednik mednarodne rudarske unije, pravi, da je pohod na Taylorville nesmiseln. "Eventualno se bodo vsi stavkarji vrnili na delo", je dejal. "Nova pogodba je veljavna samo za sedem mesecev in jaz svetujem stavkarjem, da se vrnejo na delo."

Joseph Colbert, zapisnikar rudarske unije v Orientu, je bil včeraj ustreljen. Delal je na vrhu s svojim očetom, ko je privozil mino avtomobilu s morilci. Eden od teh je poklical Colberta in ko se je slednji približal avtomobilu, so počili strel in Colbert se je zgrudil mrtev, morilci so pa naglo zbežali v avtomobilu proti Bentonju. Oče ustreljenega rudarja je dejal, da ni spoznal morilcev.

Neki moški je bil kasneje aretirani v Bentonju, toda državni pravdnik Marion Hart ni hotel povedati imena aretiranca, ki je na sumu, da je sodeloval pri umoru.

Colbert je bil eden od voditeljev na velikem shodu v Bentonju, kjer so se rudarji odločili za stavko.

Petdeset ruskih otrok žrtve požara

Moskva, 18. avg. — Petdeset otrok in več mater, delavcev in gasilcev je zgorelo, ko je požar uničil 58 lesenih barakov. V barakah so stanovali delavci, ki so upošteni v jeklarski tovarni v bližini Moskve.

HITLER POVABIL CENTRISTE NA SODELOVANJE

Urgira jih na sklenitev politične zveze, ki naj bi kontrolirala Nemčijo. Novi politični izgredi v nemških mestih

Berlin, 18. avg. — Hitlerjeva fašistična stranka je včeraj povabila katoliške centriste, katerih voditelj je bivši kancelar Brüning, na skupno konferenco, ki bo razpravljala, kdo naj postane bodoči premijer Prusije. Povabilo naglašuje, "da Hitlerjevi ne polagajo velike važnosti sodelovanju s nacionalisti in rajši vidijo, ako fašisti in centristi tvorijo pogajanja glede sestave novega pruskega kabineta".

Centristi so že prošli teden namignili, da so pripravljeni sodelovati s Hitlerjevi, kar pa so slednji odklonili. Rekli so, da ne morejo poslati zastopnikov na konferenco centristov.

Sedaj, ko je predsednik Hindenburg zaprl glavni vhod Hitlerju, ki je zahteval pozicijo kancelarja, hočejo fašisti najti pot skozi stranska vrata. Menijo, da bodo kontrolirali ne samo Prusijo, temveč tudi Nemčijo, ako sklenejo zvezo s centristi. Fašisti, centristi in bavorska ljudska stranka bodo imeli večino sedežev v novem parlamentu, ki se odpre 30. avgusta.

Baronska vlada s Papenom na čelu se boji nove kombinacije. V tej vidi nevarnost, da bo Hindenburg revidiral svoje stališče glede neustranske vlade, ker bi ga parlamentarna večina prisilila v to. Podporniki Papenove vlade tudi ne zaupajo vojnomu ministru generahu Schleicherju, o katerem je znano, da bi v slučaju združitve podpiral fašistično-centristično vlado.

Val terorizma, ki se je nekoliko poglobil prošli teden, se je spet pričel širiti. V Landsbergu so teroristi vržili bombo v stanovanje sodnika Wilhelma Slingerja. Neka druga bomba je razdejala neko židovsko trgovino.

V Kolnu so fašisti otvorili ogenj na grupo civilistov. Več oseb je bilo pri tem ranjenih in aretiranih.

Policijski naval na komunistični distrikt v Hamburgu je rezultiral v konfiskaciji velike zaloge municije in orožja. Trideset sumljivih oseb je bilo aretiranih.

Reorganiziranje soc. stranke v Arkansasu

Hot Springs, Ark. — Po 15 letih totalne eklipse se je socialistično gibanje v tej državi pričelo zopet obnavljati. V zadnjih mesecih je bilo ustanovljenih 12 klubov in formirana državna organizacija, ki je imela te dni svojo konvencijo, na kateri so bili nominirani kandidati za razne javne urade in sprejeta platforma. Za governorja je bil nominiran Clay Fuks, instruktor v Commonwealth kolegiju, platforma pa poleg drugih točk vsebuje tudi zahtevo za združenje obeh poslanskih zbornic.

Velik požar v italijanski vasi

Santa Eufemia, Italija, 18. avg. — Požar, ki je včeraj izbruhnil v tej vasi, je uničil 65 hiš in nad tristo prebivalcev je sedaj brez strehe.

konodajni komitej, pričali proti Walkerju.

Samuel Seabury, glavni obtožitelj, je le malo govoril tekom zaslišanja. Dasi ga je governor Roosevelt večkrat pozval, naj se pridruži križnemu ispravevanju, je stavlil Walkerju le par vprašanj.

Velik požar v italijanski vasi

Santa Eufemia, Italija, 18. avg. — Požar, ki je včeraj izbruhnil v tej vasi, je uničil 65 hiš in nad tristo prebivalcev je sedaj brez strehe.

konodajni komitej, pričali proti Walkerju.

Proti dumpingu ruskega blaga

Zastopniki Velike Britanije na imperialni konferenci predložili načrt glede regulacije uvoza

Ottawa, Kanada, 18. avg. — Kanadski delegati so na včerajšnji seji imperialne konference sprejeli s pridržki britski predlog v zvezi s vprašanjem dumpinga sovjetskih produktov. Izjavili so, da bodo priporočili predlog v odobritev članom kabineta. Vprašanje sovjetskega dumpinga je izvalo vroče debate in obstajala je nevarnost, da se bo konferenca razbila.

Vsebinska britanska načrta je, da mora Kanada zaupati Veliki Britaniji, da bo izvedla potrebne ukrepe, zakonodajne in regulacijske, s katerimi bo odstranila nevarnost konkurence tujim zemeljskim dobrim na tržičih Velike Britanije, v njenih kolonijah in dominijih. To se nanaša na dumping in na vse druge procese.

Dasi je načrt očitno naperjen proti sovjetski Rusiji, ni slednja nikjer omenjena. Govori se le o "tujemskih državah".

Kanada je že od otvoritve imperialne konference urgirala drastične ukrepe proti uvozu sovjetskih produktov. Reprezentanti Velike Britanije so argumentirali, da ne morejo pretrgati trgovinskih stikov z Rusijo, ker bi s tem kršili pogodbe, ki so bile sklenjene med obema državama.

Ohiljki socialisti se zatečejo na sodišče

Predsedniška kandidata bodo skušali dati na glasovalno potom sodnega odloka

Columbus, O. — Državna socialistična stranka in Liga za progresivno politično akcijo sta se odločili za sodnijski boj, s katerim bodo skušali priboriti Thomasu in Maurerju mesto na glasovalnici pri prihodnjih volitvah. V ta namen se je tukaj vršila konferenca zastopnikov obeh skupin, ki so napravili načrt za boj.

Socialisti so vložili zadostno število (30.000) podpisov volilcev za državno listo, ne pa za predsedniškega kandidata, ker zakon zahteva 300.000 podpisov. Sprejet je bil naglasno po zadnjih predsedniških volitvah in je naprejen proti manjšinskim strankam. V tem boju bo sodeloval tudi kampanjski odbor socialistične stranke, kateremu načeljuje milwauški župan Hoan.

Zupan Walker v obrambi

Albany, N. Y., 18. avg. — Zaslišanje župana Walkerja pred governorjem Rooseveltom je bilo včeraj zaključeno, danes bo pa obramba predložila svoje argumente.

John J. Curtin, glavni županov zagovornik, je včeraj obdolžil Roosevelta, da je tekom zaslišanja igral ne samo vlogo sodnika, temveč tudi prosekutorja. Curtin je dalje naznanil, da bo pozval na zaslišanje vse priče, ki so tekom preiskave, katero je vodil Hoffstadterjev zaslišanje.

OBETA SE NOVA GONJA PROTI 'RDEČKARJEM'

Delavska radiopostaja v službi reakcionarjev

Chicago, — Z radiopostaje WCFL, katero lastuje Čikaška delavska federacija, se v kratkem prične kampanja proti "rdečkarjem", komunistom. Kot poroča dnevno časopisje bo to kampanjo sponzorirala Ameriška delavska federacija in jo bo vodil neki "slavni orator" iz Washingtona, D. C., po imenu J. P. Maguire.

Ta "slavni orator" bo govoril o boljševiški nevarnosti in proti komunistom, odnošeno, da je "v tej deželi devet milijonov brezposelnih in nadaljnja "armada" dveh milijonov komunistov v Združenih državah in Kanadi" kot pravi naznanilo o tej antiradikalni kampanji. Program bo oddajen v torek in v soboto zvečer.

Iz tega naznanila je razvidno, da sponzorji in "slavni orator" smatrajo brezposelnost za komuniste ali vsaj za potencialne komuniste. Kdo so resnični sponzorji, še ni jasno, dvomljivo pa je, da bi to bila Čikaška delavska federacija. Vsekakor pa je zapletena v to afero, ker dovoli izrabljanje svoje radiopostaje v reakcionarne vrhve.

Tudi ni jasno kdo je "slavni orator" Maguire. Federalizirani tisk ga je skušal najti v Washingtonu, a ni tam nobene sledi o njem. Iz prej citirane izjave o številu brezposelnih in samanjavanju teh s komunisti bi bilo sodeči, da stoji v ozadiju te kampanje kongresnik Fish, ki je med največjimi hrustaki komunistov.

Možno je tudi, da bo ta gonja proti rdečkarjem v zvezi s republikansko kampanjo, ker snaga je, da so si republikanski strategji izbrali komunistični strah za važen del iste. Pod krinko rdečega strahu bodo skušali ponovno izvoliti Hooverja.

Uvod k temu poglavju je bil že inasceeniran pred par tedni, ko so michiganske oblasti in agentje justičnega departamenta "odkrili" komunistično "zaroto" proti bankam. Ta uvod protirdečarske kampanje je v par dneh skrahiral — kot je pred njim skrahiralo tisoče bank, ne radi "komunistične zarote", ampak vsled bančnih zakonov, ki omogočajo slabo poslovanje in protirektrirajo spekulante in kriminalne kruke med bankirji.

Velik požar v italijanski vasi

Santa Eufemia, Italija, 18. avg. — Požar, ki je včeraj izbruhnil v tej vasi, je uničil 65 hiš in nad tristo prebivalcev je sedaj brez strehe.

konodajni komitej, pričali proti Walkerju.

Samuel Seabury, glavni obtožitelj, je le malo govoril tekom zaslišanja. Dasi ga je governor Roosevelt večkrat pozval, naj se pridruži križnemu ispravevanju, je stavlil Walkerju le par vprašanj.

Velik požar v italijanski vasi

Santa Eufemia, Italija, 18. avg. — Požar, ki je včeraj izbruhnil v tej vasi, je uničil 65 hiš in nad tristo prebivalcev je sedaj brez strehe.

konodajni komitej, pričali proti Walkerju.

Samuel Seabury, glavni obtožitelj, je le malo govoril tekom zaslišanja. Dasi ga je governor Roosevelt večkrat pozval, naj se pridruži križnemu ispravevanju, je stavlil Walkerju le par vprašanj.

Velik požar v italijanski vasi

Santa Eufemia, Italija, 18. avg. — Požar, ki je včeraj izbruhnil v tej vasi, je uničil 65 hiš in nad tristo prebivalcev je sedaj brez strehe.

Pomorska razorožitev Italije

Vlada bo poslala v pokoj 51 vojnih ladij, da zniža izdatke

Rim, 18. avg. — Italija se je odločila, da pošlje v pokoj eno tretjino vojnih ladij na podlagi načrta, ki ga bo pričela izvajati 25. avgusta. Vzdrževanje velikega vojnega brodnjstva je težko finančno breme za Italijo, ki mora štediti na vseh straneh.

Italija bo poslala v pokoj 51 vojnih ladij, med temi dve, ki jih je zgradila l. 1915, ob vstopu v svetovno vojno. Washingtonski pakt določa, da je Italija upravičena do 170.000 ton v vojnih ladjah, toda sedaj se je odločila za konstrukcijo težkih in lahkih križark.

Poročilo, ki je bilo predloženo razorožitveni konferenci, poroča, da Italijanska pomorska sila predstavlja 404.000 ton. V tej tonazi je vključenih dvajset ladij, ki so še v procesu konstrukcije.

Vlada se je odločila za popolno reorganiziranje vojne mornarice. Namesto težkih vojnih ladij, katere bo poslala v pokoj, bo zgradila brze križarke, rušilce in podmornice.

Domači drobiži

Is Chicago. — Br. John Sobell, predsednik društva št. 12 v Murrayju, Utah, in njegov sin sta zadnje dni obiskala gl. urad SNPJ in uredništvo našega lista.

Policijska iz St. Josepha, Mich., je pred nekaj dnevi ispravevala v Chicago štiri moške, ki so na sumu, da so sadnji petek ubili Franka Marka v Michiganu. Aretirani so: brata Louis in John Meek, Alexander Berger in Steve Grod.

Is Clevelanda. — slovenski mladenič Leo Kresce, star 24 let, je pred par dnevi utonil med kopanjem v jezeru Erie. Rojen je bil v Clevelandu in zapuščal staršev, brata in tri sestre. — Umrl je Andrej Samič, grocerijski trgovec, star 48 let in doma iz Cerkevce; bil je član društva št. 5 SNPJ, bival tu 32 let in zapuščal ženo, dve hčerki in brata. — Slovenskemu farmerju Johnu Pečaku blizu Geneve je zgorela hiša s vso opremo vred. Druga poslopja so otehi. Škoda je deloma krita s zavarovalnino.

Hoover pohvalil podjetnika

Muscattini, Ia. — Z veliko publiciteto je Iowa Pearl Button Co. naznanila, da je otvorila najbolj aktivno sejo in uvedbo petdnevnik. Predsednik O. A. Hammer je razbopal to novico širom Amerike s izjavo, da je to načrt za končanje depresije.

Toda delavske unije so vso stvar prekalale in ugotovile, da bodo morali delavci delati deset ur na dan, to je petdeset ur na teden, dočim so unijaki delavci že zdavnaj izvajali osemurnik ali 44 ur dela v tednu. Dnozalo se je tudi, da bo Hammer obratoval svoje štiri tovarne s polno paro le nekaj tednov, nakar bodo sledile odslovitve delavcev.

Da je bila publiciteta del Hooverjeve propagande, je razvidno iz pisma, ki ga je Hoover poslal Hammerju in v katerem je hvalil njegov načrt petdnevnik.

Drugi Picardov polet v stratosfero

Curij, Švica, 18. avg. — Profesor Auguste Picard in njegov asistent Max Cosyns sta se včeraj z balonom dvignila v zrak. To je že drugi Picardov polet nad oblake, da znanstveno preišče stratosfero.

Pričakuje se, da bosta doseгла višino deset milj, kjer bosta proučevala še malo poznane kosmične žarke, ki obdajajo zemljo in lahko prodre vse snovi.

Veljanska množica je bila navzoča, ko sta se Picard in njegov asistent dvignila v zrak. Balon se je hitro dvigal in po preteku desetih minut ga že ni bilo več videti.

LEGISLATURA NOČE POMAGATI BREZPOSELNIH

Na izrednem zasedanju je že sedem tednov, da ni sprejela še nobenega zakona za olajšanje bede

Harrisburg, Pa. — (FP) — Preteklo je že sedem tednov, odkar se je zbrala državna legislatura na izrednem zasedanju, da sprejme potrebno zakonodajo za olajšanje bede med brezposelnimi, katerih je v državi skoraj poldrug milijon. Storila pa še ni ničesar in se izgledi za državno pomoč danes tam kot ob pričetku zasedanja.

Legislatura je danes porabila vse predloge za pomoč, ki so bazirale na dohodninskem davku. Pri tem so igrali valno vlogo "hromi račniki", katerih je sedemdeset. Ti in večina ostalih poslancev nočejo ničesar ališati o usakojenju dohodninskega davka.

Teh predlog je prišlo še več pred zbornico. Porazen je bil ustavni amandment socialističnih poslancev iz Readinga, ki sta skušala uvesti dohodninski davčno zakonodajo v fliško politiko države. Mellonova in Varejeva mašina, ki dominirata zbornico, pa sta proti temu.

Is enakega razloga so bile porazene tudi predloge za dohodninski začasni davek. Ena od teh je določala 1% davka na dohodke preko dva tisoč na leto za dobo treh let. Šla pa je v kol kot sta šli tudi predlogi za dva in tri odstotke dohodninskega davka.

Pannayvanja je druga najboljša država v Uniji, ampak nima dohodninskega davka. Sedanje zasedanje je pokazalo, da ga tudi ne bo imela, dokler ne pride do politične revolte, ki bo pomedila s Mellon-Varejevo mašino.

Kaj bo legislatura skrpovala predno se razide, sedaj še ni jasno. Med reakcionarji je močnejši sentiment za predlogi, ki bi obrnila častni fond v pomoč ne vrhve. Osnutek pa je natekel na opozicijo pri governorju Pinchotu, ki je pripravljen podpisati vsako "amerno" davčno predlogo, ampak ne to, katero je označil za svlačnost. Če bi bila sprejeta, bi nastala še večja brezposelnost, ker bi prenehalo delo na cestah.

Izgleda, da bo legislatura končno usakojila davek na konsum, za kar se navdušujejo bogatini. S tem bi nosili breme novega davka "vsi enako", multimilijonarji s Mellonom na čelu in brezposelni. V obeh reakcionarjev je edino ta davek "pravičen", dohodninski pa krivice oziroma "razredni". In pennsylvanski kapitalisti so proti razredni zakonodaji...

Bilo je v zvezi s tem vprašanjem — obdavčenjem konsuma —, ko je Pinchot rekel pred par dnevi, da je pripravljen podpisati vsako "amerno" predlogo. V preteklosti je pobijal to zakonodajo, ker se mu vidi krivična, ampak on je že večkrat spremenil svoje nazore in jih mogoče tudi v tem slučaju.

Medtem ko legislatura išče pota za znižanje apropiacij raznim departamentom in medtem ko tisoče brezposelnih faktično strada, ima država dovolj denarja za narodno gardo, ki je bila zopet poklicana na vojaške vaje. Te vaje bodo državo stale težke tisočake.

Socialistična poslanka iz Readinga sta opozorila governorja in poslance na to potratnost in predložila resolucijo za takojšnjo demobilizacijo narodne garde in suspendiranje vseh njenih aktivnosti. Denar, ki gre za njeno vzdrževanje, naj se porabi za podpiranje brezposelnih, zahtevata Hoopes in Wilson.

(Dolje na 3. strani.)

Vojni tajnik Hurley pozdravlja novega reprezentanta japonskega militarizma, vojaškega atašea Tanaka, ki je prišel v Washington.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročniki: za Zdravstveno (levo Chicago), in Kana-
do \$5.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za
Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$4.50 na pol leta, \$2.25 na
četrt leta.Subscription rates for the United States (except Chicago):
\$5.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru. Reklame se ne vrsto.

Advertising rates on agreement. Manuscripts with not be
returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s uredništvom:

PROSVETA

5037-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz nasebin

Izid rudarskega glasovanja

Carlinville, Ill. — Na 6. avgusta

sta se je vršilo glasovanje o no-

vi lestvici, nakar je sledilo raz-

stavljanje nadzorniki, tako da se

ni moglo glasov zatajiti ali po-

tvoriti. Ko pa so videli, da se

glasovanje obrača proti sprejet-

ju lestvice, so se pa poslužili ta-

ko nesramne taktike, da je zgo-

dovina ne pomeni, in to pod pri-

skom distrikta in International

U.M.W. Kaj so storili? Glasove

so ukradli!

Neki Hrvat je vprašal nekega

svojega sorojaka, da šta će sa-

da biti. Odgovor je dobil, da ni-

šta, bogami. Ko volk požre jag-

nje ga ne vidiš više. In to je is-

tina. Tako sta tudi storila J. H.

Walker in J. L. Lewis. Ni se ne

ve kakšen je izid glasovanja.

Meni mi tebi ni sta lepo podpi-

sala pogodbo z ilinoiskimi ope-

ratorji še isti dan. Razveljavila

sta staro in potrdila novo, kate-

ra naj stopi v veljavo dne 12.

avgusta o polnoči. Kaj bo iz te-

ga izpadlo, bo seveda pokazala

bodočnost.

John L. Lewis se je baje ba-

hal, če: sedaj smo spravili v

red Illinois, sedaj pa hajd v In-

diano, tam je še nekaj boljše-

vikov, ki se obotavljajo, še tiste

moramo ukrotiti. Pa ne vem, če

jima bo šlo vse tako gladko ka-

kor si domnevata.

Tukaj v Gillespie, Ill., je pet

krajevnih uni, ki so takoj po

odobrenem delu odbravali sejo.

Odobrvali so načrt, da se po-

sljejo brzojaviti vsem krajevnim

unijam v Illinoisu kot protest

proti sprejetju nove lestvice in

proti umazanemu delu, ki sta ga

storila J. Walker in J. Lewis. Iz-

voljnost so bili pri lokalnih po trije

delegati, ki so bili poslani na vse

strani države Illinois, z navdi-

lom, da naj vsak lokal posebej

izvoli po tri zastopnike v poseb-

ni odbor, ki naj se snide v Ben-

dilu, Ill., dne 14. avgusta ob 2.

popoldne.

Odobrena je bila resolucija po

lokalu 3646 in poslana je bila

vsem lokalom za takojšnjo iz-

redno konvencijo ter za odstavi-

tev vseh sedanjih uradnikov.

Nadaljno poročilo sledi.

Louis Mahkovitz.

Ali naj se podamo?!

Bellare, Ohio. — Začetkom

aprila t. l. so bili ohijski premo-

garji navdušeni vvestransko za

reorganiziranje v U. M. W. of

A. Da, tudi bellareški trgovci so

imeli po vseh oknih napisane "Wel-

come UMW". Tako je v začetku

stavke so se pojavili omahljivci

in so začeli rovariti od zunaj

proti UMW in začeli tudi skli-

cevat se in nas nagovarjati, naj

gremo delat nazaj za ceno

kakršna ponudi kompanija Rail

River.

Potem so se začeli podpisovati

in poslali podpise kompaniji,

naj odpre majne, da so premo-

garji pri volji se vrniti na delo

brez unije. To je največ zakri-

vilo, da ni Rail River Co. pod-

pisala pogodbe z UMW dozdaj,

ker kakor so pojasnili odborniki,

ki je bila ta kompanija prva za

podpisane lestvice z UMW.

Omenjena družba lastuje tri

rove: št. 3, 4 in 6, kateri spe-

spanje pravičnega. Cleveland

Western Coal Co. na Powhatan

Pointu, Ohio, je začela pred par

mesece obratovati svoj največji

rov v okolici, seveda s stavkoka-

zi. Zavedni premogarji so od-

bijali in razganjali stavkokaze

in gotovo bi jih bili pregnali, da

niso kompaniji ohijske oblasti

prikočile na pomoč z vsami

sredstvi, a katerimi razpolaga-

jo.

Govorica kroži že davno, da

kadar je narod stradal od glada,

da je nekeje v Palestini Bog dal,

da je padala mana, tako da se

je narod od veselja smejal. Tudi

danes strada od glada narod v

Ameriki in prosil dela, če ga ne

more dobiti, prosil je! Ampak

ameriški bog moloh — namesto

da bi padala mana — meče na

stradajoči narod bombe.

Kadar se sbeke vozi na delo,

so bolj zavarovani od strani

oblasti kakor so kralji ali cesar-

ji. Šerif a svojimi deputiji, dr-

žavni stražarji z radioaparati,

miliciji, nad vsem pa ropočeje

z armadnimi letali, okinanci z

bombami in strojnimi puškami.

Potem naj se stavkarji praznih

rok in žolodcev postavijo proti

stavkokazom!

Zdaj se sbeke vozi na delo

brez milicnikov, ne ve se pa, če

je med njimi kaj deputijev. Vse

okolnosti kažejo, da je omenje-

ni rov izgubljen za UMW. Tu di

stari premogarji se že vrača-

jo na delo, če ga bodo sploh vi-

dobili. Naši uradniki so mehe-

kega areta, mi pa izstradani. Ne-

kateri dobijo juho enkrat na

dan in precejšnje število otrok

je v Miners' templu. To je vsa

pomoč. In če bodo druge kom-

panije začele obratovati, sem

prepričan, da se bodo vsi vrnili

na delo, da ne bo potreba ne

šerifa ne milicnikov. Narod je

izčrpan do skrajne sile in je

prepričan, da ni kos se zdaj o-

blastem zoperstaviti. Nekdaj o-

hijski premogarji so stali v

stavki trdno do zadnjega kakor

skale, dobili so pomoč od unije.

Danes tega ni. Izčrpani smo bili

ko je nastala stavka. Danes je

še peti mesec. Nekaj jih je od-

šlo čez reko Ohio za delom, od-

tam pa še več sem, tako da e-

den drugemu jemljemo kruh in

voljo za zmago.

Kritiziramo glavne odbornike,

posebno očka Lewisa, ker je pri-

rastel na unijemski stoli, da se

ne game nikamor, niti ga ni na

spregled, da reši še to malo vo-

jske, ki jo ima. Čas hiti, ura je

še enajsta, vojaka je v defenzi-

vi, orožja nima, ne živili, muni-

cije še manj, postojanka za po-

stojanko pada sovražniku v ro-

ke. Če hitro ne pride pomoč z

živili in municijo, se bomo tudi

mi — čeprav neradi! — morali

podati, tako da bo ostal nazad-

nje le generalni štab.

Se zdaj stavkar.

Zadnje postojanke U. M. W. v

plamenih

Virden, Ill. — Slavna in ne-

kdaj močna organizacija UMW

of America, na katero so bili

premogarji nekdanj tako ponos-

ni, je preminila. Zadnje njene po-

stojanke v Illinoisu in Indiani,

na katerih so bili ostali deli raz-

bite organizacije in so rudarji

stavili svoje upanje, so danes v

plamenih in le malo je upanja,

da bi se še dalo kaj rešiti. Vse

tako izgleda, da bomo v krat-

kem času ožogno tavali krog po-

gorišča in žalostno premišljeva-

li, če nam je mogoče pričeti z

novo stavbo.

Nero je dal zažgati Rim in z

zadovoljstvom je gledal goreči

Rim igraje na svoje gosli. Rim-

ski Nero je bil končno napaden

in uničen od svojih gladiatorjev,

in prilika je bila dana, postaviti

nov Rim. Ali bo pri nas tako?

Pogodba med premogarskimi

družbami in premogarji v Illinoi-

su in Indiani, katera je bila

sklenjena leta 1928, je torej po-

tekla 31. marca t. l. Premogar-

ji so vztrajali, da se meza v no-

vi pogodbi ne sme znižati in da

kompanije, katere so pri volji

nadalje plačevati po stari mez-

ni lestvici, smejo obratovati

svoje rove tudi predno se skle-

ne nova pogodba. V tem smislu

je pričelo z obratom že meseca

aprila več manjših družb. Že je

izgledalo, da bo skoraj avtom-

atično prejšnja pogodba zopet

prišla v splošno veljavo. Premo-

garji smo povsem mirno čakali,

kedar se to zgodi.

Toda glej vruga, nekega dne

v mesecu juliju je kapitalistično

časnopisje z velikanskimi črkami

na prvih straneh in v prvi vrsti

prineslo objavo: "Nova pogodba

med premogarji in operatorji

sklenjena na \$5 bazi." Ta nova

pogodba je imela biti ratificirana

po premogarskih 12. distrikta

s splošnim glasovanjem dne 16.

julija. Glasovanje pa je iz-

padlo: za pogodbo 10,000 in pro-

ti 25,000.

Ljudje so se čudili — in za-

kaj bi se ne čudili. Kateri niso o

razmerah natančneje poučeni

zakaj premogarji v Illinoisu ne

bi delali za \$5 na dan v času se-

danje depresije? Pet dolarska

baza se je avtila in se še danes

sveti po vseh straneh zavajalne

ga časopisja.

Kaj je ta \$5 baza? Poglejmo

nekoliko od bliže, in začudenje

zakaj se je premogarji branijo

sprejeti bo vsaj nekoliko pone-

halo. Predložena pogodba ima

izteči 31. marca 1933, torej čez

dobrih 7 mesecev, in tedaj bomo

morali zopet čakati na novo po-

godbo, vrag vedi koliko časa. In

kakšni bazi je zopet predlo-

že?

Prihodnje leto bo politično

razpoloženje povsem v drugem

tiru kot letos, ko je kampanjsko

ali volilno leto. V večini rovo-

v bomo komaj par ducatov mož

zaposlenih s \$5 mezo, in isti bo-

do morali biti nadomestljivo

zmožni ali pa skrajni kampan-

jski podrepaniki, če bodo hoteli

svoje pozicije obdržati. Kaj pa

a premogarji, od katerih se tu-

di zahteva sposobnostne certi-

fikate? Do sedaj je bilo 91c

od tone in nova pogodba ponuja

88c. Ko je leta 1918 eksistirala

\$5 baza, so imeli premogarji

85c od tone in takrat je bil v

jamah sistem, da se je dalo ne-

kaj zaslužiti, ker bossi so morali

vsako izredno delo plačati. Da-

nes pa dostikrat hodi premogar-

ji po več dni zaporedoma v rov,

da ne bi zaslužili peni. Koiki so

pa stroški za različne stvari, ni

skoraj mogoče naštevati. Da bi

zamogel približno opisati trplje-

nje premogarjev, bi moral biti

Upton Sinclair.

Program, kako naj se zaneti v

ilinoiskem distriktu UMW of

America ogeni, ki naj vodi k

požaru, je po mojem mišljenju

naš Nero že pred časom izde-

lal. J. Lewis je ta distrikt že

mnogo let težak kamen v želodu-

cu. Velikokrat ga je že skušal

uničiti, toda do sedaj se mu še

ni posrečilo. Danes pa ima Ne-

ro svoj dan.

Citatelji Prosvete, poglejte

na Upton Sinclairjev roman

"Sto procentov", katerega se-

daj Prosveta priobčuje na zad-

nji strani in mogoče me boste

razumeli, kaj vam hočem pove-

dati. Sumljivo se mi je videlo

in se mi še sumljivo vidi, da je

O oblakih in padavinah

Neka znanstvena institucija se imenuje "komisija za oblake." Ta institucija je za letošnje poletno leto pripravila, naj bi se po vsem svetu, kar intenzivneje zbiral podatki o oblakih, ker stara razdelitev oblakov na osem vrst ne zadostuje več in bo treba stari sistem spopadati. Iz tega se vidi, da oblaki niso samo zrak na svetu, da bi nam zaradi tega na svetu, da bi nam sence skrivali, kadar si ga želimo in nam nagajali s padavinami, kadar so nam najbolj odveč, marveč da morajo imeti že bolj tehtno ozadje, ker bi se drugače znanost iz njih tolikanj ne bavila. Učenjaki poskušajo določiti njih sestavo, nastanek in prehod, ali ne iz nesebične znanstvenosti, marveč ker potrebujejo trdno podlago za meteorologijo, zlasti za vremenske napovedi.

Ce se trdi, da je zrak sestavljen iz 78 delov dušika, 21 delov kisika, enega dela argona in manjših količin drugih plinov, potem se je treba zmerom zavest, da manjka v tej vrsti važna postavka: namreč množina vodne pare v zraku ali zračna vlaga. Da se vlaga ne navaja kakor drugi plini, je vzrok nje neprestano menjavanje. Vodna para v zraku ni neposredno vidna, kakor recimo para, ki se dviga nad loncem, kadar v njem voda vre, marveč je brezbarvna kakor drugi plini zraka. V ozračje pride zaradi tega, ker voda neprestano izhlapeva na zemeljskem površju.

Ozračje lahko sprejme samo določeno množino vodne pare, toliko pač, da je zrak z njo nasičen. Saj je znano, da se tudi v vodi ne da raztopiti toliko, kolikor bi hotel, ker se tudi v primeru pokaže neka meja nasičenosti. Nasičenost pa ni nič stalnega. Topel zrak lahko sprejme vase več vodne pare nego mrzel. Zato je treba vlago v zraku spriti meriti, kar se dela na več načinov. Meri se ali absolutna vlažnost, to je v gramih izražena teža vodne pare v kubičnem metru zraka, za prakso pa je važnejša relativna vlažnost, to je razmerje med množino vodne pare, ki je ta čas v ozračju in največjo množino, ki bi vobče lahko bila pri tisti temperaturi.

Če množina vodne pare na katerikoli način prekoraci mejo nasičenosti, potem mora tisto, kar je preveč, proč. Vodna para se tedaj zgosti v vodo in nastanejo naslednji pojavi: Kakor znano, je segret zrak lažji od mrzlega in zaradi tega neprestano struji kvišku. Ti napipni zračni tokovi lahko dosežejo velikansko višino. Hkrati s zrakom se dviga tudi vodna para. V višini pa se zrak ohladi, neja nasičenosti se niha in nastanejo v zraku več vodne pare, kakor pa jo zrak more držati pri tej temperaturi in tisti del, kar je preveč, se mora kondenzirati v vodne kapljice. Tako se tvori oblaki.

Vodne kapljice se posebno radi kondenzirajo okrog delcev prahu in okrog s pozitivno elektriko nabitih molekulov atmosfere. Te kapljice so sila drobne, imajo komaj po stotinko milimetra v premeru, tako da se s protim očesom skoraj ne morejo razločiti. V kubičnem centimetru oblaka je 200 do 500 kapljice. Na ta način nastaja tudi megla. Sicer pa med oblaki in meglo ni bistvene razlike.

Ampak, če so oblaki iz vodnih kapljic, kako da zaradi težnosti ne padejo na zemljo? Kako si naj razlagamo, da oblaki plavajo v zraku, ko pa se pravi, da so telesa s enako hitrostjo padajo? Tu je treba pripomniti, da velja zakon o enaki hitrosti protitelesa samo v brezračju. Zrak pa padanje ovira in sicer toliko bolj, čim manjše je telo. Vodne kapljice oblakov padajo zaradi tega prav počasi in to tem bolj, ker jim deluje nasproti zrakovi struji zrak. Razen tega je mogoče, da leži nekeje nižje sile, ki jih odločijo, da se spet navzgor. Oblaki so torej le navidezno neka stanovitost, v resnici so le premikajoče se mase zraka, ki se samo toliko razločijo, kolikor se v njih izločajo vodne kapljice.

Ce padajoče kapljice oblakov se srečajo dovolj ugodnih pogojev, da bi iznova izhlapele, potem padajo naprej, postajajo vedno večje in na ta način nastanejo padavine, dež, sneg ali toča.

Kako nastane toča, še ni popolnoma jasno. Domneva, da padajo kapljice skozi mrzlo zračno plast, v kateri zmrznejo, ni zadostna pojasnitev. Mogoče je odločilen pri tem pojav podhlajenja in električni pojavi. Sneg pa nastaja pri zadostnem mrazu neposredno zaradi kondenzacije vodne pare v ledne kristale. Rosa in slana ne spadata med prave padavine. Rosa namreč ne pada z neba, marveč nastaja neposredno na zemlji zaradi kondenzacije. Če se namreč zemeljska površina ponoči toliko ohladi, da najnižja zračna plast ne more več držati v njej se nahajajoče pare, potem se izloči voda na telesih, ki so hladnejša od okolice, zlasti na kamenju, na travi in drevju. Ko spet posije sonce in se zrak segreje, rosa iznova shlapi. Slana je samo zmrznjena rosa.

Vse to tvori tisti veliki krogotok vode, ki je bistvenega pomena za vse dogajanje na naši zemlji. Padavine, ki prihajajo iz oblakov, shlape že kar na zemlji, ali pa po daljšem ovinku z morske gladine, se dvignejo spet v ozračje in se nabere v oblakih.

Kako visoko se neki dvignejo oblaki v ozračje? Višina se da samsajivo meriti na več načinov. Najpreprostejši so geodetske metode, toda še posebej, ko ta veda še ni bila tako razvita, so Arabci merili višino oblakov na podlagi opazovanja, kako dolgo se še svetijo oblaki, ko sonce na zemlji že sije. Po silnem izbruhu ognjenika Krakatana 1883 med Javo in Sumatro so še dolgo opazovali ponoči medlo se svetiljajoče oblake, ki se po podnevi niso videli. Dolgo so preudarjali, od kod bi utegnili izvirati ti svetli, nočni oblaki, slednjič so pa le dogmali, da gre za vulkanski prah. Ker je te meglice še o polnoči obsevalo sonce, so računali, da morajo plavati kakih 80 kilometrov nad zemljo. To je seveda izjemna višina, ker se oblaki navadno ne dvignejo nad 17 do 18 kilometrov visoko. V nekaterih plasteh se oblaki posebno radi tvorijo in glede na višino se nam kažejo tudi v različnih oblikah.

Pred 130 leti je Anglež Luke Howard prvič porazdelil oblake v posamezne skupine, ki jih je krstil ne glede na višino. Howard razlikuje tri osnovne oblike oblakov: cire ali perenaste oblake, kumple ali grmadaste oblake in strate ali pasaste oblake. Te poglavitne vrste je spopolnil še z mešanimi oblikami: cirostrati, stratokumuli itd. Natančno pred 50 leti je spopolnil Howardov sistem W. C. Ley s upoštevanjem višine. Po njem razlikujemo najprej gornje oblake (višina 6 do 17 kilometrov), srednjevisoke (1 do 6 km) in spodnje oblake (do višine največ 3 km), poleg tega pa še "oblake dvigajočega se zračnega toka" (od 500 metrov do 10 km) in slednjič "dvignjeno meglo." Zgornji oblaki plavajo v višini, kjer je temperatura zmerom pod zmrzovališčem in so zaradi tega sestavljeni iz samih drobnih ledenih iglic, ki tvorijo večasi znane kolobarje okrog sonca in lune.

Kakor je videti vna ta opredelitev in razporeditev suhoparna, je vendar nujno potrebna, zakaj le na tej podlagi je izkušen meteorolog v stanu zasledovati posebnosti nastajanja oblakov in iz višine ter poti, po katerih se premikajo, sklepati, kako se bo vreme zasukalo, da lahko v zvezi s podatki o zračnem tlaku, temperaturi in smeri vetrov sestavi vremensko napoved, na katero smo ljudje že tolikanj navezani, da je nihče ne bi maral pogrešati. — ZIS.

LEGISLATURA NOČE POMAGATI BREZPOSELNIH

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ni pa najmanjšega izgleda, da se bo to zgodilo, ker pluto-kracija pač hoče biti pripravljena na vse eventualnosti. Odkar je kriza, država posveča veliko pozornost narodni gardi, ki se sedaj nahaja na vojaških manevrih, kjer spušča tisočake v zrak. Za njeno vzdrževanje ne primanjkuje sredstev, primanjkuje jih pa za brezposelnost.

Mihail Kalinin, predsednik sovjetskega centralnega izvrševalnega odbora in Aleksander T. Rikov, ljudski komisar komunikacij, igraha šah v delavskem klubu v Moskvi.

Pismo iz Clevelanda

Draga Prosveta!

Takole na raznih sejah se potrudi marsikatera stara reanica iznova. Na pr., da nekateri ljudje čisto resno pobijajo stvari, ki jih kar nič ne poznajo. Predsednik nekega društva v naši metropoli, ki pravi, da je bil nekoč socialist (zdaj pa se prizadeva napraviti vtis "nevtraleža", ki ni ne krep ne mrzle voda), je na seji svojega društva govoril proti socialistični predlogi za brezposelnostno zavarovanje v Ohiju ter priporočal komunistični Unemployment Council. Toda jedva je odprl usta ter začel stresati svoje "nasvete", že smo vsi vedeli, da mu je predloga, katero je pobijal, absolutno tuja. Moč je namreč resno trdil, da ta predloga zahteva, naj v skladu s predlogom vsi delavci, dočim predloga v resnici predvideva, naj se ta sklad vsaj delno izključno z dohodki posebnih davkov na osebnost in korporacijske dohodke, darila in zapuščine, ki presegaajo vsoto \$3.000,00, torej se delavcem ni treba niti najmanj bati. Dnevi bivši "socialist" tega ni vedel, zato ga je polomil — upajmo, da mu bo Moskva milostno spregledala to nerodnost ter mu podelila svoj blagoslov.

Neki rojak je dejal, da je nasprotstvo med socialisti in komunisti — otročarija. Komunisti mu tega prav gotovo ne bodo verjeli. Fantje so si namreč vtepli v glave, da bi človeštvo živelo kakor v devetih nebesih, če bi ne bilo teh presnetih socialistov, zato ne moremo pričakovati od njih priznanja, da je boj proti tej zapreki na poti v komunistična nebesa — otročarija.

Nekateri ljudje zelo uživajo, če morejo komu nasprotovati. Take nature je tudi collinwoodski komunist Tone Rupnik, drugače jako družaben človek in velik šaljivec. Posebno piko ima Tone na Fr. Barbiča, katerega si rad privoči — in Frank njega — in pri tem (namreč Tone) ja-ko uživa. Vse kaže, da bi bil Tone navdušen socialist — če bi bil Frank v komunističnem taboru. Vaj meni se tako vidi.

Nas dični demokratični župan Miller je odpustil iz mestne službe vodnega inženirja C. Schidha, ki je bil v mestni službi 42 let — zaradi "varčevanja" — na njegovo mesto pa je dal svojega prijatelja Thomasa Careyja. Schidhe je dobival \$4000,00 letne plače, Carey bo dobival \$6000,00! Edino, kar Careyja "kvalificira" za njegovo službo je Millerjevo prijateljstvo! The Citizen League pravi o njem: "Carey has had no experience in water sistem engineering" — Čudna so res pota clevelandškega demokratskega "varčevanja"!

Prof. George J. Cox s Columbijske univerze je menda mnenja, da bi bilo v ameriških mestnih upravah manj korupcije, če bi bila ameriška mesta lepša (lepe hiše ulice, parki itd.). — Hmm — Cleveland olepljuje, da je vsako leto lepši — političnih krukov pa je vsak dan več in čedalje bolj nevarni so!...

35-letna Alma Berger je skočila s sto čevljev visokega mostu med Clevelandom in Newburgh Heightsom — v smrt. Kot povod k obupnemu koraku se navaja silna nervoznost, ki jo je trpinčila že dalj časa. Torej umičeni živel. Njen mož je že dve leti brez dela — razumete?

Obupana mlada žena je verjela v posmrtno peklo, kajti na poslovnem listku je med drugim bilo tudi zapisano, da ve, "da bo morala trpeti milijone let po smrti", kar pa je ni moglo odvrtiti od poslednjega obupnega koraka, kajti preveč je preveč. Gotovo je bila prepričana, da je trpljenje "pogublencev" v "peklu onega sveta" znojnjejše od trpljenja v kapitalističnem peklu planeta Zemlje.

V Cleveland je prišel po opravkih neki George Deliman iz Girarda, Pa., in časopisi se poročali, da bi mož rad začel kampanjo proti ženskim pravicam. Moč namreč meni — čisto resno, kakopak — da so "enake pravice" (za ženske kot za moške) povzročile sedanjo krizo in brezposelnost. — Bože, mili, ne bo dolgo, pa se bodo začeli oglašati drugi ter začeli valiti vse krivdo za današnjo mizerijo ljubemu bogu na grbo!

Pa še drugič kaj.

Tone Podgoričan.

RAZNE VESTI

"Plave srajce" imenovali župnika Coxa za predsedniškega kandidata

St. Louis, Mo. — Katoliški župnik James R. Cox iz Pittsburgha, ki je zadnjič silno vodil pohod brezposelnih delavcev v Washington, je bil v sredo nominiran za predsedniškega kandidata na tujaknjem zborovanju "stranke brezposelnih". Dr. V. C. Tisdal iz Elk Cityja, Okla., je kandidat za podpredsednika. Župnik Cox, ki je pripeljal 500 delegatov iz Pennsylvania, obeljenih v plave srajce — prišli so v avtih in truhli — je bil nominiran s aplaudiranjem. Platforma njegove stranke ima 18 točk z različnimi socialnimi in ekonomskimi reformami.

Od Coxove stranke se je odcepilo okrog sto delegatov, ki jih vodi W. H. ("Coin") Harvey iz Arkansasa. Ti so zborovali posebej in nominirali Harveyja za kandidata. Harveyjeva stranka se imenuje "Liberty party" in platforma ima šest točk, ki zahtevajo nacionalizacijo bank in javnih naprav, nov denarni sistem brez kovinske podlage in par drugih reči.

Združjenje delavskih strank na Japonskem

Tokio. — Še dni sta se na Japonskem združili socialna demokratska in japonska masna stranka. Nova stranka se imenuje socialna masna stranka. V platformi in proglašuje pravi, da se bo borila za interese delavstva in kmetstva prebivalstva, ki močno trpi zaradi krize.

Več nego dovolj

— Ali ališiš kdaj kaj o denarju, ki si ga posodil svojemu sosedu?

— Kako bi ne ališal! Saj si je kupil sanj gramofon.

Mihajl Zoščenko: SAMOSTAN

V svetnike že zdavnaj ne verujem več. Od prve revolucije sem. Kar se pa Boga tiče, ne verujem več vanj, odkar sem bil v samostanu. Tam sem namah postal sila zakrknjen.

Kar govore o samostanih, je seveda vse res — menihi so takisto ljudje, kakor mi ostali: ženske imajo pri sebi, pičajo in vse se radi, toda to prav za prav še ni nič. To že zdavnaj vsi vedo.

V nekem samostanu se je dogodilo nekaj, zaradi česar ne morem več mirno gledati vernih ljudi. Njih vera je neumnost.

Zgodilo pa se je to v Novodjejevskem samostanu. Sila bogat samostan je bil in vse premoženje so mu romarji znosili skupaj. Jeseni se je včas zbra- la od vseh vetrov velika množica vernikov, ki so prinesli toliko darov, da je bilo hudičem so- prno. Ta je prinesel za rešitev svoje duše, oni za rešitev potu- jočih in potapljaljočih se, tretji pa je prinesel kar tako — sit je bil vsega skupaj.

Mnogi so prinašali samo za- to, da bi v samostanu vzeli. In so vzeli, to naj vas kar nič ne skrbi. Kdo drugi je spet prine- sel, ker je računal, da bo za svoj denar lahko nekaj časa lahko ži- vel v samostanu in izkoristil na- klonjenost menihov, ki od same hvalečnosti niso vedeli, kaj bi. Sicer pa ni hotel samo tega, am- pak se je hotel poglobiti v pobo- no življenje. Zahteval je poseb- no celico, samostanskega slugo in priporočilne molitve.

Ugodili so jim. Drugače ni bi- lo mogoče.

Samo jeseni ni bilo nikakor dovolj celice za vse. Navadno me- nijo so zato ta čas stianili po skednjih. Pa je bilo še zmerom tesno.

Izpočetka so ugibali — zakaj se neki ljudje ravno sem tako radi zatekajo. Kakšno čudo! Po- tem se je razjasnilo: narava je bila bogata, klima izborna in mimo tega je še nekaj drugega: vabilo vernike semkaj.

V samostanu sta namreč žive- la dva menihi-moščeni. Prvi je bil spokornik, drugi pa prav poseben čudak. Požiral je muhe. Pa ne da bi žive muhe, pičajo je napravil iz njih in potem to na tešče pil. Lahko rečem, da je smega sebe poniževal in zatiral v sebi vsako poltenost.

Včas so se ljudje na vse zgo- daj zbrali pred njegovo kolibo in čakali. Menih je stopil pred- nje, nekoliko pomolil, se priko- nil do pasa in ukazal primesti čašo. Prinesli so mu polno ča- so, on pa se je ljudem iznova priklonil in pričel piti to gnu- sobo.

Ljudje so seveda pljuvali, se divili, dame s slabimi živci so bljuvale in se onesveščale, ta pasji maček pa je, ne da bi tre- nil, polokal gnusobo do dna, o- brnil kozarec in pokazal, da je prazen, se spet priklonil in od- šel v svojo koč. Do drugega dne ga potem ni bilo na spre- gled.

Nekoč so se hoteli verniki pre- pričati, če je pičja res iz muh. Pa se je izkazalo, da je res. Me- nih je to sam dokazal. Ko jih je prepračil, jim je dejal:

"Ali mar mislite, da bom Bo- ga goljufal?"

Od tedaj je postal še slav- nejši.

Kar se pa tiče drugih meni- hov, niso bili tako zanimivi, pa- če so bili tudi močnejši. Veno- mer molčati in molčati, to ven- dar nima nobenega smisla.

Spokornik tudi ni bil dosti vreden. Stal je na kamnu in mi- alil, da je svetnik. Neumnost!

Bil je še eden, ki je hodil z utežjo na nogi. Ta je bil ljudem všeč in deležen njihovega pri- znanja. Silno se je norčeval iz njih. Samo posebno dolgo ni ho- dil odtod — zapil se je, prodal utež in šel svojo pot.

Vse to je ljudi vabilo, zakaj bilo je res zanimivo. Zato so hodili sem in se celo ugledni lu- dje so hodili. Tu si lahko našel von-e in barone in silno občin- stvo. Imed vseh gostov pa je bil najpoštovanejši in najbogatej- ši moskovski trgovec Vladimir Ivanovič.

Mnogo denarja je zapravljal v samostanu. Moč se je namreč kesal in izpiral grehe.

"Vse življenje sem grešil," je dostikrat dejal o sebi, "zdaj se pa že peto leto očistim."

Moč je bil že star. Brado je imel popolnoma belo. Na prvi pogled je bil podoben kakemu Cirilu ali Metodu. Zakaj se je takemu treba kesati?

V samostan je čisto prihajal. Včas je ustavil kočijo tri vrste daleč in potem peš šel dalje.

Ves poten je prišel, se priko- nil menihom in zaplakal. Prijeli so ga pod roke, mu obrišali pot in ga vodili okrog, na ulosa pa so mu šepetali najrazličnejše ne- umnosti.

Ko si je odpočil in prebil tam teden dni, se je oddolžil za uslu- ge in se iznova odpeljal v me- sto. Od tam se je spet vrnil v samostan in se spet kesal.

Kesal se je pred vsemi ljud- mi. Komaj je zašlišal samostan- ski pevski zbor, že je zaplakal in se trkal na prsa: "Kakšen grešnik sem, kakšen velik greš- nik sem!"

Zbor je nanj silno vplival. Sa- mo to mu je bilo žal, da samo- stan ni ženski.

"Zal mi je," je dejal, "da ni ženski, zakaj silno obožujem so- pran."

Vladimir Ivanovič je bil torej najpoštovanejši gost. Bala za- voljo tega se je tudi vse zgodilo. Zraven samostana so prodaja- li plemiško imetje "Dubki". Bi- lo je lepo in semlje je bilo mno- go. Tedaj je igumen zahrepenel po njem in menih tudi.

Pa sta igumen in ekonom pri- čela razmišljati, kako bi prišli do njega. Nikakor jima ni šlo skupaj. Čeprav je bilo denarja na mernike, vendar niso smeli kupiti. Po zakonu je bilo prepo- vedano. Po zakonu je dobil sa- mostan zemljo lahko samo v dar.

Končno si je igumen le domi- silil. Stvar naj bi lavedel Vladi- mir Ivanovič. To je spoštoval in sivolos gost — kupil bo in po- daril. Rečeno, storjeno.

Trgovec pa se je dolgo bra- nil.

"Zakaj mi bo to?" je dejal.

"Davno sem se že odrekli po- svetnim stvarim in zdaj živim samo še v očiščevanju in kesu- nju. Ne morem, oprostite mi."

Pa so ga le pregovorili.

Obljubili so mu, da bodo pri- čudili na sid marmornato ploščo s njegovim imenom in tedaj se je vdal.

Dali so mu sedemdeset tisoč zlatih rubljev, opravili molitev s blagoslovljanjem vode in ga poslali kupovat.

Dolgo je kupoval. Ves teden in kakor si sebe se je vrnil v samostan. Zjutraj je bil prišel. Niti iz kočije ni utegnil sesti in tudi k igumenu ni šel, samo svoje stvar si je ukazal primesti iz celice. Vsi menihi so se seve- da zbrali in ga debelo gledali. Tudi igumen je prišel.

"Zdravstvujte!" pravi. "Iz- stopite!"

"Zdravstvujte!" odvrne. "Ne morem."

"Čemu ne morete?" vpraša i- gumen. "Ali ate bolni? Sicer pa, kako se počutite?"

"O hvala, nič mi ni," pravi Vladimir Ivanovič. "Prišel sem po nekatere reči, ki sem jih bil pustil tu, in poslovit sem se pri- šel iz kočije pa ne morem izsto- piti, strašno se mi namreč mu- di in sploh."

"Kako to?" vprašuje igumen. "Kaj vas je vrag obsedel? Saj se morava vendar pogovoriti o stvareh! Ali ste kupili?"

"Kupil," odgovoril trgovec, "to se ve, da sem kupil. Greh bi bil, če tako bogatega imenja ne bi kupil, oče opat."

"No, in kaj?" vprašuje igu- men. "Pogodba bo treba napra- viti ... To je vendar dar ..."

"Kaj že," odgovori trgovec, "premisli! Sem si, tega imetja vam ne podarim. Ali je mar pa- metno razmetavati tako boga- stvo? Kaj pravite?"

Kaj je bilo po teh besedah, tega ni moči povedati. Igumen je seveda omedlel, nos se mu je mahoma pobesil — niti kihniti niti usekniti se ni mogel. Eko- nom pa, ki je bil močan moža- kar, se je razrdil, se sklonil k tlom in ko ni našel primernega kamna, je pograbil dolg baročni žebel in planil na Vladimirja I- vanoviča. Pa ga ni zaklal — za- držal so ga.

Vladimir Ivanov je prebledel in skočil na drugo stran kočije. "Pa naj bom ob tiste reči!"

Ukazal je pognati in se odpe- ljal. Nikdar več ga niso vide- li. Pozneje so pravili, da je pri- čel hoditi v drug samostan in tam plačeval za maše, vendar pa nihče ne ve, koliko je na tem resnice.

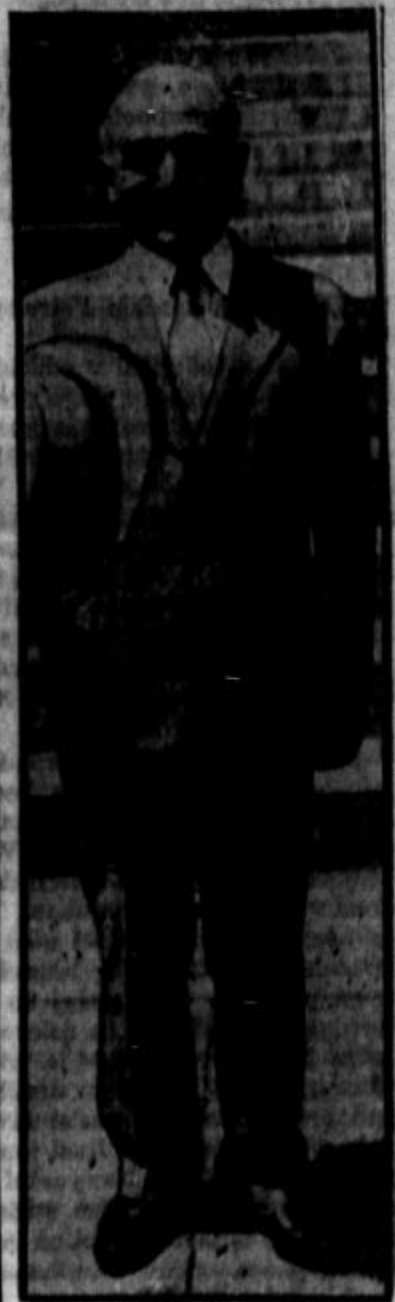
Ta dogodek pa ni bil brez po- sledic. Pobožni menihi so pričeli zapuščati samostan. Prvi je od- šel molčečni čudak.

"Naj vas paaji vrati vzame- jo!" je dejal.

Ptjunli je in odšel, čeprav so ga zadrževali.

Potem sem šel jaz. Mene pa niso nič zadrževali.

Iz rusčine B. Zihrel.

Ali je poslanik imperialistične Japonske kaj jezen? Poslanik Debuti v Washingtonu se vrača iz državnega departamenta, kjer se je razgovarjal s tajnikom Stimsonom o govoru zadnjega, ki je razburil japonsko vladojo- čo klico.

SMEŠNICE

Reklama na deželi

Leo Slezak je imel nekoč kon- cert v majhnem podeželskem mestu. Program so že nekaj dni prej objavili na lepkih. Tik pre- den se je koncert začel, je stopil v pevčev garderobo neki doma- čin.

"Oprostite, gospod," je ogovo- ril slavnega peva, "bral sem, da boste noč peli tudi pesem 'Ko- vaci.' Veste, jaz sem namreč tu- di kovač, pa bi vam bil zelo hva- ležen, če bi hoteli v začetku ali pa na koncu psemi povedati, da popravljam tudi motorna kole- sa."

Nova moda

— Kakšna moda je pa to, da nosijo ženske letos v najhujši vročini kožuhe?

— Razumljivo, sicer bi ga marsikakšni doma zarubili.

"Ali imate mnogo sovražni- kov, gospod zdravnik?"

"Samo na drugem svetu!"

